

NARODOWY BANK POLSKI UCZESTNIKIEM SYSTEMU TARGET2

W dniu 19 maja 2008 r. Narodowy Bank Polski uruchomił system TARGET2-NBP i przystąpił do systemu TARGET2 – paneuropejskiego systemu RTGS służącego rozliczaniu wysokokwotowych płatności w euro. Wraz z Narodowym Bankiem Polskim uczestnikami bezpośrednimi systemu TARGET2 zostały trzy banki: ABN AMRO Bank (Polska) S.A., Bank Zachodni WBK S.A. oraz Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. Dostęp do rozliczeń przez system TARGET2 uzyskały z kolei – za pośrednictwem NBP – 24 inne banki, Krajowa Izba Rozliczeniowa SA oraz Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA.

Migracja z systemu TARGET do systemu TARGET2

Od 7 marca 2005 r. Narodowy Bank Polski był uczestnikiem systemu TARGET – jako pierwszy bank centralny kraju z grupy tych, które przystąpiły do Unii Europejskiej w 2004 r. NBP uruchomił wówczas system RTGS¹ o nazwie SORBNET-EURO, który został połączony, za pośrednictwem systemu BIREL w Banku Włoch, z innymi systemami RTGS tworzącymi system TARGET. Uczestnictwo NBP w systemie TARGET umożliwiło równoczesne uruchomienie systemu EuroELIXIR prowadzonego przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA i rozpoczęcie rozliczania w tym systemie najpierw płatności krajowych w euro, zaś od 30 maja 2005 r. detalicznych płatności transgranicznych w euro. Natomiast system SORBNET-EURO rozlicza przede wszystkim płatności międzybankowe, w tym wynikające z rozliczeń EuroELIXIR, oraz inne pilne płatności w euro, w tym również klientowskie.

System TARGET2 funkcjonuje od 19 listopada 2007 r. i etapowo zastępował system TARGET. Uczestnikami systemu TARGET2 stawały się stopniowo banki centralne i instytucje kredytowe z kolejnych krajów. Polska znalazła się w trzeciej, ostatniej grupie migracyjnej, w której są również Dania, Estonia, dwa kraje ze strefy euro – Grecja i Włochy oraz Europejski Bank Centralny. Przejście trzeciej grupy krajów zakończyło tym samym, rozpoczęty 19 listopada 2007 r., półroczny proces migracji europejskiego środowiska bankowego z systemu TARGET do systemu TARGET2. Oznacza to zamknięcie systemu TARGET, funkcjonującego od 1999 r. W systemie TARGET2 obok Europejskiego Banku Centralnego uczestniczą obecnie banki centralne 20 krajów Unii Europejskiej, w tym 15 krajów należących do strefy euro i 5 krajów, które nie wprowadziły jeszcze wspólnej waluty euro.

Uruchomienie systemu jest kolejnym krokiem na drodze do większej integracji europejskiego systemu bankowego oraz standaryzacji usług bankowych oferowanych klientom.

¹ RTGS – *Real Time Gross Settlement* – rozrachunek brutto w czasie rzeczywistym.

Struktura i funkcjonalność systemu

System TARGET2 jest, w odróżnieniu do systemu TARGET, systemem scentralizowanym. Jego podstawą jest jednolita wspólna platforma techniczna (*Single Shared Platform - SSP*), którą zbudowały trzy banki centralne: Francji (*Banque de France*), Niemiec (*Deutsche Bundesbank*) oraz Włoch (*Banca d'Italia*). Pod względem prawnym system TARGET2 składa się z 21 systemów RTGS będących systemami płatności, działającymi zgodnie z prawem poszczególnych krajów i prowadzonymi odpowiednio przez banki centralne 20 krajów i Europejski Bank Centralny. Polski komponent systemu TARGET2 nosi nazwę TARGET2-NBP i jego bezpośrednimi uczestnikami są od 19 maja 2008 r. NBP i trzy wymienione wyżej banki.

Dzięki modułowej strukturze platformy system TARGET2 zapewnia z jednej strony identyczny zakres usług podstawowych (tzw. *core services* oferowane w ramach modułów obowiązkowych) dla wszystkich uczestników systemu bez względu na ich lokalizację, a z drugiej strony umożliwia dostosowywanie zakresu wykorzystywanych usług do potrzeb uczestnika – poprzez wybór spośród kilku oferowanych modułów dodatkowych. Ważnymi cechami systemu są także:

- bezpieczeństwo realizacji płatności oraz zaawansowane mechanizmy zapewniające ciągłość działania systemu,
- jednolita struktura cenowa – jednolity poziom opłat za transakcje krajowe i transgraniczne oraz transakcje systemów zewnętrznych,
- zaawansowane mechanizmy zarządzania płynnością, w tym możliwość grupowania płynności w ramach grupy finansowej.

Korzyści dla polskich banków i ich klientów z uczestnictwa w systemie TARGET2

Narodowy Bank Polski podjął decyzję o uczestnictwie w systemie TARGET2, biorąc pod uwagę przede wszystkim zasadność dalszego funkcjonowania, powstałej w marcu 2005 r., krajowej infrastruktury rozliczeniowej dla płatności w euro, w skład której wchodził system SORBNET-EURO i system EuroELIXIR. System EuroELIXIR rozlicza głównie płatności detaliczne w euro, w tym płatności transgraniczne za pośrednictwem systemu STEP-2, pierwszej paneuropejskiej izby rozliczeniowej. Płatności te są rozliczane szybciej i taniej niż poprzez tradycyjne kanały bankowości korespondenckiej. Dodatkowo, od 28 stycznia br. dzięki systemowi EuroELIXIR pierwsze polskie banki, w tym NBP, mogą rozliczać paneuropejskie polecenie przelewu (*SEPA Credit Transfer*) – pierwszy produkt w standardzie SEPA, wprowadzany w ramach Jednolitego Obszaru Płatności w Euro. Udział NBP w systemie TARGET2 pozwoli zachować i rozwijać funkcjonalności systemu EuroELIXIR oraz umożliwi jego działanie po zamknięciu systemu TARGET. Korzyści, jakie z tytułu uczestnictwa NBP w systemie TARGET2 mają banki, płyną również dla ich klientów. Przede wszystkim jest to możliwość szybszych, tańszych i zharmonizowanych w ramach SEPA przelewów w euro do innych krajów.

Dodatkowymi korzyściami dla banków, które stały się bezpośrednimi uczestnikami systemu TARGET2, są m.in.:

- większa automatyzacja i szybszy czas realizacji płatności niż w systemie TARGET,
- większa jednorodność usług i opłat,
- możliwość uzyskania niższych opłat niż przy uczestnictwie pośrednim,
- elastyczne zarządzanie płynnością, w tym w szczególności w ramach grupy finansowej,
- rozszerzenie potencjalnej liczby klientów poprzez łatwiejszy dostęp do europejskiego rynku i możliwość konkurencyjności na rynku europejskim na równych warunkach,
- możliwość świadczenia usług pośrednictwa w dostępie do systemu TARGET2.

Przyszłość krajowej infrastruktury rozliczeniowej w euro

Przystąpienie NBP do systemu TARGET2 19 maja 2008 r. rozpoczęło 4-letni tzw. okres przejściowy, czyli okres przechodzenia polskiego środowiska bankowego do tego systemu (co powinno zakończyć się nie później niż w maju 2012 r.). Jest to czas, w którym banki będą musiały podjąć decyzję – albo dokonywać rozliczenia w euro bezpośrednio na SSP, albo wybrać pośrednictwo innego banku (komercyjnego) w dostępie do SSP. Wynika to z decyzji EBC, zgodnie z którą banki centralne są zobligowane do zaprzestania pośredniczenia w przeprowadzaniu rozliczeń banków na SSP po zakończeniu tego 4-letniego okresu. Wiąże się to co prawda z koniecznością zamknięcia przez NBP systemu SORBNET-EURO dla dokonywania rozliczeń płatności w euro, ale rozliczenia tych płatności przejmie w większości system TARGET2-NBP, prowadzony przez NBP na SSP i będący, od 19 maja 2008 r., częścią krajowej infrastruktury rozliczeniowej.

Płatności krajowe i transgraniczne w euro będzie w dalszym ciągu rozliczał system EuroELIXIR. Można się przy tym spodziewać (najprawdopodobniej w 2009 r.) jego migracji, jako systemu zewnętrznego, do systemu TARGET2. Zarówno przed powyższą migracją, jak i po niej system ten będzie mógł rozliczać zarówno banki, które już stały się lub staną się uczestnikami bezpośrednimi systemu TARGET2, jak i banki, które będą nadal uczestnikami systemu SORBNET-EURO i dopiero w przyszłości przeniosą się do systemu TARGET2.